

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 668/2024-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Koutunom, Šoltésovej 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I (predtým Okresného súdu Bratislava I), v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tk/1/2018 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava I (pretým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tk/1/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tk/1/2018 konať bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 668/2024-17 z 27. novembra 2024 prijal Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť doručенú mu 10. septembra 2024, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva

na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava I (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6Tk/1/2018 [(ďalej len „napadnuté konanie“); pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“)]. Tiež žiada prikázať mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, úradu hraničnej a cudzineckej polície, národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii, oddelenia operatívnej činnosti a vyšetrovania Stred ČVS: UHCP-377NJ-S-2012 z 11. júna 2012 vznesené obvinenie za pokračovací trestný čin prevádzachstva spáchaný organizovanou skupinou podľa § 171a ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 a v bodoch č. 2.3 za pokračovací zločin prevádzachstva spáchaný organizovanou skupinou podľa § 355 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. a) a d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona. Podľa predmetného uznesenia sa mal sťažovateľ dopustiť skutkov, ktoré sú mu kladené za vinu v roku 2005.

2.1. Sťažovateľ, opíšuc chronologický priebeh trestného konania, uvádza, že obžaloba v jeho trestnej veci bola podaná Krajskou prokuratúrou Bratislava (ďalej len „krajská prokuratúra“) 6. decembra 2018 na okresnom súde. Od uvedeného dňa do dňa podania ústavnej sťažnosti okresný súd nevykonal v napadnutom konaní žiadny úkon. Poukazujúc na relevantnú právnu úpravu ústavy, dohovoru i Trestného poriadku vo vzťahu k namietaným právam (bod 1 odôvodnenia tohto uznesenia) a početnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva k problematike zbytočných prietáhov, sťažovateľ namieta, že trestné konanie od vznesenia obvinenia trvá 12 rokov, pričom nejde o právne či skutkovo zložitú vec. Sťažovateľ bol pre orgány činné v trestnom konaní i pre konajúci súd dosiahnuteľný (spôčiatku bol aj väzobne stíhaný, pozn.), trestnému konaniu sa nevyhýbal a k neprimeranej dĺžke napadnutého konania žiadnym spôsobom neprispel.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ argumentuje neprimeranou dĺžkou trestného konania, ktorú vníma negatívne s obavou o ďalší osud v súvislosti s jeho výsledkom, keďže v prípade uznania viny mu hrozí nepodmienečný trest odňatia slobody.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/140/2024 z 25. septembra 2024, o ktoré ho ústavný súd požiadal podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), uviedol, že zákonný sudca 20. septembra 2024 nariadil termín

hlavného pojednávania na 10. december 2024 o 9.00 h, č. dv. 19, a súčasne dal pokyn kancelárii na pribratie tlmočníka a prekladateľa na preložení písomností, ako aj ďalších. V predmetnom spise boli podané sťažnosti na nečinnosť zo strany krajskej prokuratúry z 8. októbra 2021, a to sťažnosť, ktorá bola prijatá vtedajším okresným súdom 18. októbra 2021, sťažnosť na nečinnosť z 31. januára 2022, ktorá bola prijatá vtedajším okresným súdom 31. januára 2022, a sťažnosť na nečinnosť z 26. mája 2022, ktorá bola prijatá vtedajším okresným súdom 26. mája 2022. Spôsobená nečinnosť vo veci je s veľkou pravdepodobnosťou zapríčinená okrem iného aj dlhodobou pretrvávajúcím stavom v rámci súdu, a to značnou personálnou i materiálnou poddimenzovanosťou, kde zmenou súdnej mapy nateraz ešte nebolo možné vidieť očakávané zlepšenie situácie či zrýchlenie jednotlivých súdnych konaní ani riešenie prerozdelenia trestných vecí v efektívnejšom slede. Ako ďalšia objektívna skutočnosť znemožňujúca zákonnému sudcovi konať v predmetnej trestnej veci je nepochybne aj zaťaženosť súdneho oddelenia Mgr. Pavla Tomíka veľkým počtom iných trestných vecí, najmä tých prerozdelených, zdôrazňujúc, že prerozdelenie spisov má častokrát za následok prioritizáciu jednotlivých spisov zo strany sudcov, najmä tých reštančných, v čo najrozumnejšom časovom ohľade, čo je tiež možným faktorom následných prieťahov v iných konaniach dátumovo neskorších v porovnaní s tými skoršími.

5. Vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/140/2024 z 11. decembra 2024 mestský súd doplnil, že zákonný sudca vo veci nariadil termín hlavného pojednávania na 10. december 2024, ktorý bol však odročený, pretože sa ho obžalovaný (sťažovateľ) bez udania ospravedlniteľného dôvodu nezúčastnil. Termín hlavného pojednávania bol odročený na 25. apríl 2025 o 10.30 h. Zákonný sudca zároveň poukázal na zaťaženosť svojho oddelenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

7. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov postupom mestského súdu a predtým okresného súdu je založená na tvrdení, že k porušeniu týchto jeho práv došlo najmä nečinnosťou súdu od podania obžaloby v roku 2018.

8. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnu istotu (IV. ÚS 469/2020). Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť v každom súdnom konaní (teda aj v trestnom konaní) taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán (m. m. III. ÚS 233/2021). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje,

(2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (IV. ÚS 187/07).

10. Pokiaľ ide právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom prieskumu ústavného súdu bola plynulosť konania mestského súdu vo veci sp. zn. 6Tk/1/2018, v ktorej je vedené trestné konanie proti sťažovateľovi pre pokračovací trestný čin prevádzachstva spáchaný organizovanou skupinou a ktorá nepredstavuje výnimočne náročnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Pretože vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v civilných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania, ústavný súd v okolnostiach dotknutej veci vzal do úvahy práve charakter konania a absolútnu nečinnosť súdu pri rozhodovaní o veci samej, keď hlavné pojednávanie bolo bez relevantného zdôvodnenia zo strany súdu nariadené až po šiestich rokoch od podania obžaloby.

11. Z obsahu predloženého spisového materiálu až do neospravedlnenej neúčasti na hlavnom pojednávaní 10. decembra 2024 ústavný súd nezistil žiadne také správanie sťažovateľa, ktoré by prispelo k sťaženiu postupu okresného súdu a následne mestského súdu v napadnutom konaní, a tým aj k celkovej dĺžke napadnutého konania, hoci sťažnosti proti nečinnosti súdu podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku podával opakovane prokurátor, nie sťažovateľ (bod 6 uznesenia ústavného súdu I. ÚS 668/2024-17 z 27. novembra 2024). Ani tieto sťažnosti však neprimáli prvostupňový súd k tomu, aby sa vecou zaoberal.

12. Čo sa týka samotného postupu okresného súdu a mestského súdu, tento bol vo veci šesť rokov nečinný a túto nečinnosť nemožno v podstate ničím ospravedlniť a už vôbec nie personálnou poddimenzovanosťou súdu. Ústavný súd rozumie predostretej argumentácii, ale ako je už notoricky známe z jeho judikatúry, systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripísať na ťarchu strán v súdnom konaní (m. m. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, I. ÚS 20/2021).

13. Podľa názoru ústavného súdu, berúc do úvahy okolnosti daného prípadu (predmet konania, správanie sťažovateľa), je nesporné, že v dôsledku obdobia nečinnosti oboch súdov prvého stupňa v napadnutom konaní (bod 11 tohto nálezu, pozn.) došlo postupom súdu k spôsobeniu zbytočných prietáhov, a teda k zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že napadnutým postupom mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 12 tohto nálezu, pozn.), prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu), keďže v dotknutej veci stále nedošlo k rozhodnutiu vo veci.

15. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 20 000 eur, ktorú bližšie neodôvodnil. Ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu a mestského

súdu a všetky okolnosti daného prípadu vrátane oneskoreného záujmu sťažovateľa o konanie aj jeho neospravedlnenej neúčasti na nariadenom hlavnom pojednávaní, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie 3 000 eur za primerané finančné zadost'učinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadost'učinenia ústavnej sťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

16. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z titulu trov právneho zastúpenia priznal sťažovateľovi 713,96 eur tak, ako ju požadoval (bod 4 výroku tohto nálezu).

17. Vyčíslenie náhrady trov konania vychádza z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Advokátovi patrí náhrada trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v hodnote 2 x 343,25 eur a režijný paušál 2 x 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur.

18. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu